

Bon-BOM

2017. október | A Bolyai Önképző Műhely lapja | 7. évfolyam, 1. szám

Multikulturalizmus

2. oldal

Moldvai magyarság

4. oldal

Az új Örkény

7. oldal

Couleur locale

9. oldal

Murakami Haruki

12. oldal

Irodalom - versek

14. oldal

Világvége, salátástál a neved?

A multikulturalizmus napjaink egyik legmegosztóbb témája. A médiában időről időre különböző kontextusban találkozhatunk a fogalommal, amely mindig aktuális vitatémának bizonyul. A szó jelentése a többség számára bizonyára nem ismeretlen, de ahhoz, hogy helyesen mérlegeljük azt, amivel szemben állunk, sosem árt az alapok felé tekinteni.

Az angol nyelvű kifejezés eredetét 1941-re datálják – az Egyesült Államok oktatási anyagaiban az 1980-as évektől, a széleskörű közbeszédben pedig az 1990-es évektől van jelen. Azóta jelentéseit két fő szempont szerint különíthetjük el. A szociológia (és a szó általános, mindennapi használata) a kulturális pluralizmus szinonimájaként több etnikai csoport együttélését érti alatta, egy természetes vagy törvényi beavatkozással irányított folyamat (pl. migráció) végső stádiumaként; a politikai filozófiában pedig számos jelentése van a társadalom különböző csoportjai közti kölcsönös tisztelettől a kulturális diverzitás fenntartását célzó szabályokig. A multikulturalizmus azonban minden esetben a kultúrák megkülönböztethetőségét képviseli a szociális integrációval, a kulturális asszimilációval vagy a faji alapú szegregációval szemben: gyakran hasonlítják *salátástál*hoz vagy *kulturális mozaik*hoz.

A multikulturalizmus változó szerepét és megítélését talán az Egyesült Államok példája illusztrálja a legszínesebben. Az ország történelmét sorozatos, tömeges bevándorlási hullámok formálták: 1892 és 1954 között például Ellis Island kikötőjébe több mint 12 millióan érkeztek a kedvezőbb gazdasági körülmények és személyes szabadság reményében. A politika eleinte üdvözölte a jelenséget, sok munkaerőhiánnyal küzdő állam pedig igyekezett minél hatékonyabban vonzani a nagyrészt kikötők környékén letelepedő bevándorlókat állás és művelhető föld ígéretével. Bár a korszakból sokszor hallunk romantizált történeteket a félve, ám csillogó szemmel érkező fáradt vándorok felemelkedéséről, a valóság ennél árnyaltabb: a munkahelyek nem bizonyultak elégnek, a munkáltatók részéről pedig gyakran volt részük hátrányos megkülönböztetésben mind a fizetés, mind a körülmények szempontjából. A 19. század végén indult nagy bevándorlási hullám az egymást követő szabályozó intézkedések hatására mérséklődött, a közvéleményben azonban az USA maradt a szabadság földje, amely büszke új és különböző polgáira. Az Államok nemzeti identitásának egyik sarkalatos elemét, az „amerikai ikonok” sorozatát felvonultató populáris kultúrát számtalan olyan híresség gazdagítja, akiknek

vagy a felmenőik voltak bevándorlók, vagy ők maguk: Frank Sinatra, Audrey Hepburn, Arnold Schwarzenegger, vagy a magyar származású Robert Capa és Joseph Pulitzer csak néhány kiemelt alak a hosszú sorból. Mindezek ellenére az utóbbi években világsszerte politikai trendként felerősödött szkepticizmus és kritika a multikulturalizmus irányába az USA-ban is igen domináns: egyik csúcspontja Donald Trump (skót és német felmenőkkel rendelkező) elnök regnálása, aki a diverzitás kritizálásával szerzett magának politikai hírnevet és támogatottságot – oldalán feleségével, (a szlovén születésű) Melania Trumpgal.

A mi mindennapjainkban a szemléletes amerikai példa aktualitásai mellett természetesen főként hazánk és Európa multikulturalizmushoz való viszonya van jelen: egymást követik a szalagcímek, melyek szerint „romboló”, „nem működik” és „nem akarjuk”. Itt azonban engedtessek meg, hogy rövid, a multikulturalizmus egy kis szeletét érintő cikkem szubjektív befejezése érkezzen.

Több olyan etnikum társadalmi közössége, amelyek tagjai más vallási értékek szerint élnek, más hitbeli rítusok határozzák meg mindennapjaikat, másképp öltözködnek, más nyelven beszélnek, az egyik legproblematisabb jelenség a világon, amely számos történelmi feszültség és szembenállás gyökere – és a helyzet kezelésére

egyelőre napjainkig sem keletkezett mindenre megoldást nyújtó recept. Azonban hiszem, hogy a kulturális tolerancia valójában nem annyira politikai fogalom, mint inkább legbelsőbb emberi mivoltunk része, amely személyesen tapasztalt válságban elemi erővel tör elő minden aktuális ideológiát felülírva. Amikor arról olvasok, hogy egy izraeli zsidó ápolónő szoptatással menti meg egy autóbalesetet szenvedett palesztin arab kisbaba életét; hogy a 2013-as egyiptomi forradalmi helyzet idején keresztények és muszlimok felváltva védték egymást élő lánccal a zavartalan imádság érdekében; vagy éppen afroamerikai sebészcsapatot ábrázoló fotósorozat kerül elé, akik az orvosi eszköz által vezérelve, arcuk rezdülése nélkül, természetes mozdulatokkal igyekeznek jobb állapotba hozni egy súlyosan sebesült, tagsági ruházatba öltözött Ku Klux Klán-tagot, mindig ugyanaz fogalmazódik meg bennem. Nem számít, hogy éppen milyen a multikulturalizmust övező hatalmi álláspont: ha a hétköznapi nehézségeiben is a fent illusztrált hozzáállást tanúsítjuk, a legkülönbözőbb kultúrák békés együttélése is lehetséges – mert emberségünk mindenkinek felett összeköt minket.

Barta Eszter

„Előre csak előre, lássuk mi lesz belőle!” – Érdekességek a moldvai magyarságról

A befogadótáborban megismerhetetek néhány néptáncformát. Írásomban az ezen táncokat hagyományaik között megőrző moldvai magyarokat szeretném röviden bemutatni.

Miért éppen Moldva?

Mikor kerültek a magyarok Moldvába? Gyökerüket a kelet felől vándorló, letelepült, „kívül maradt” magyarok, vagy a rokon népekhez később Erdélyből és a Felső-Tisza vidékéről kitelepülők adták. Abban, hogy az országhatáron kívül több száz éven keresztül fent maradhatott egy magyar

anyanyelvű közösség, nagy szerepe volt a változó intenzitású, de folyamatos utánpótlásnak. A XIV. században például a tatár uralom megszűntével telepések és határőrök érkeztek az elnéptelenedett területekre (Moldvabánya, Bákó, Szeret), a XV. században pedig huszita menekültek kértek letelepedési engedélyt a fejedelemtől (Husz). Az 1764-es madéfalvi veszedelem után ide menekülő székelyek ugyancsak több falut alapítottak (Hadikfalva, Andrásfalva, Istensegíts). Manapság egyre apad a magyar nyelvet beszélők száma, aminek egyik oka a Moldvába történő kivándorlás hiánya. Lakóhelyük ma

Románia Moldva nevű tartományában található, és Bákó (Bacău), Neamț, Iași, Vrancea megyékhez tartozik.

Elnevezésük

Manapság általában a moldvai, gyimesi és hétfalusi magyarokat csángóknak nevezzük. A csángó szó eredete tisztázatlan. Vagy melléknévi jelentésű, és ekkor a székely csángál (elkóborol) igéből ered, vagy a népcsoport határőr funkcióját kiemelendő az ugyancsak székely csángat (csenget, harangoz) igéből képzett melléknév. Vári Attila, székely író, ezzel szemben a „csuangau” moldvai tájszóra vezeti

vissza, amelynek elsődleges jelentése „sóvágó”, átvitt értelemben azonban csempésző, feketéző. Szerinte a csángók közül sokan a moldvai magyarlakta Szalánc és a havasalföldi Prahova Akna sóját csempészték Erdélybe abban az időben, amikor állami monopólium volt a só, innen a ragadványnevük.

Nyelvük

Nyelvi szempontból két csoportot különböztetünk meg. Az északi csángók Szabófalva, valamint Románvásár környékén élnek. Ők a nyelvújítástól érintetlenül maradt, középkori

formákat megőrző dialektust használtak, de az elrománosodás miatt már csak a legöregebbek tudnak magyarul. A deli, székelyes nyelvű csángók Lujzikalagorban, valamint Bákó környékén laknak. A katolikus vallású moldvai magyarok nagy része ebbe a csoportba tartozik. Az északi csángók nyelvére jellemző a „sziszegő beszéd”, ami az s hang jellegzetes relizációja, továbbá a dzs fonéma megléte (dzsermek – gyermek). Az iparosodás terminusait már a románból vették át. Sajátos, nem román eredetű szavaik például a filjesz (nyúl) és a csúkmony (tojás).

Magyar nyelvű iskoláik csak néhány évig voltak, az ötvenes években. Az első moldvai csángó költőként emlegett, Dsida Jenő által is pártfogolt, Lakatos Demeter román nyelven végezte az elemít, a magyar helyesírást nem volt alkalma elsajátítani.

Hangszeres zenei- és táncmagományuk

A moldvai magyarok zenéjének és táncainak kutatását a kilencvenes évekig mellőzték, mert nagy részét románnak tituálták. Táncaikról Martin György írta, hogy a magyarországi vagy erdélyi táncoktól eltérően itt egyszerűbb, kör- és lánc-táncokat járnak, melyekből falvanként akár tízet, húszat is ismernek. Tánckészletük lényegében azonos

a moldvai-kárpáti románságéval, de rendkívüli hagyományőrzésük miatt helyenként régiesebb.

Zenei hagyományuk a húros hangszerek előtti idők emléke. Sok dallamot furulyán, vagy a mélyebb, dünynyögős hangzású hosszú furulyán, kavalon adtak elő. Később a cigányzenészek behozták a hegedűt, a kobozt. A közelmúlt divatos zenei formációja az olyan román cigány rezesbanda, mint a Fanfare Ciocărlia.

A csángó életmód és lélek bensőségebb, szubjektív megismerésére ajánlom figyelmetekbe Gábor Felicia, lujzikalagori születésű író műveit, vagy Iancu Laura író, költő, néprajzkutató tanulmányait, verseit, illetve a velük készült interjúkat (Kossuth Rádió, YouTube).

Héra Bálint

Az Örkény új évada

A szeptember nemcsak az iskolai tanév, hanem a színházi évadok kezdete is. Ilyenkor általában mindegyik színház törekszik valami újat mutatni, legyen ez a csapat vérfrissítése, az arculat változása vagy egyszerűen a repertoár megújítása. Idén a személyes kedvencem, az Örkény Színház esett át radikális változásokon. Már az előző évad végétől, áprilistól érezhetjük ennek hatását, ugyanis a nézőtér felújítása miatt a társulat kiköltözött a Városmajorba, ahol a nézők tábori hangulatban érezhették magukat

a majdnem szabad ég alatt. A felújításról egész nyáron kaptunk tudósítást, képekkel dokumentálva, mely az Örkény honlapján visszakereshető. Valljuk be, nem mindegyik művész-társulat mondhatja el, hogy a nagyérdeműt kabátban és takaróval betakarva kellett elvarázsolnia.

Idén szeptembertől azonban már a megszokott helyen, de teljesen új köntösben várják a nézőket. A nézőtér színvilága hasonló maradt, tehát a sötétebb, minimalista színek

az uralkodók: a fekete és a szürke. Ami azonban a legvártabb újítás, az a székek teljes cseréje. Aki sokat járt az Örkénybe, az bizonyosan találkozott azzal a jelenséggel, hogy sokszor a darab helyett a székek recsegésére koncentrált – ez idéntől már szerencsére eltűnik. A minimál dizájnban az ember még inkább a teljesen mai, friss gondolkodású alkotók művészszínházában érezheti magát. A már elhasználódott székeket sem felejtették el, ugyanis az épület mellett, az árkádok alatt létrehozták a Kávézó a régi székekhez elnevezésű vendéglátóhelyet, ahol az ülőalkalmatosságokról a régi székek gondoskodnak.

Az új üléseknek – mint ahogy a korábbiaknak is – könnyen lehetünk jó „gazdái” a Nevezzen el egy széket! támogatói akción belül. Ehhez egy jelképes összegért meg lehet vásárolni a széket, és máris a karfára kerül az általunk választott szöveg. Ezzel a pénzösszeggel támogatjuk is a Madách téri teátrum munkásságát.

Az évad azonban nem elégszik meg ezzel az újdonsággal. A társulathoz frissen csatlakozott Csákányi Eszter, akit eddig az Asbóth Stúdióban bemutatott Hit, szeretet, remény című darabban láthattak a nézők. Repertoárra kerül idén Shakespeare klasszikusa, a IV. Henrik, melyet már október közepén bemutatnak. Ezt a színház igazgatója, Mácsai Pál rendezi, és hasonlóan a

József és testvéreihez, egy szó szerint egész estés előadásban lehet részünk. Ezen felül januárban Kafka Átváltozását láthatjuk Gáspár Ildikó rendezésében, márciusban pedig egy magyar remekművet, Molnár Ferenc A hatytyú című művét Polgár Csaba rendezésében. A regények színpadra állítását Daniela Kapitáňová Pionírszív és Sylvia Plath Az üvegbura című darabokkal folytatják. Legvégül a teátrum egyik fő rendezője, Bagossy László, Heinrich von Kleist Az eltört korsó című darabját viszi színre.

Aki nem elégszik meg az esti előadásokkal, hamarosan a szürke nappalokba is belecsempészhethet egy kis „Örkénységet”. Tavaly decembertől egy egyedülálló kampány jött létre a kortárs költők népszerűsítésére – az Élő Költők Társasága. Az itt létrejött verseket novembertől hangoskönyv formájában is megvásárolhatjuk, de a YouTube-on is hallgathatjuk őket. Ezt a – remélhetőleg – hagyományt folytatva idén az Élő Írók Társaságával ismerkedhetünk meg, mely szintén véletlenszerű név-húzások által létrejött párosokból fog állni. Hogy ki kit húzott, azt szintén a honlapon találhatjátok.

Talmácsi Alexa

Couleur locale a kortárs modern építészetben

1. rész

Joggal érheti az a kritika a kortárs modern építészetet, hogy túlságosan globális az irányzat, sok épületről egyáltalán nem lehet megmondani, hogy melyik országban, vagy egyáltalán a világ melyik táján építették.

Bár már túl vagyunk a korszakon, amelyet eredetileg modernizmusként definiált a szakma, mégis ezt a stílusmegjelölést használom, mert a jelenlegi magas szintű, szakmailag elfogadott építészet alapvetően a huszadik század eleji modernista forradalom által lerakott alapokra építkezik.

Visszatérve a globalizációra: a lyamatot sajnos nem tudjuk elkerülni, meg kell tanulnunk együtt élni annak minden előnyével és hátrányával. Azonban ez nem jelent feltétlenül teljes egységesítést. A McDonald's a globalizáció egyik szimbóluma, és mivel a Big Mac mindenhol egyforma, sok helyütt keresik fel turisták, ha nem bíznak a meglátogatott ország és kultúra konyhájában. Annymód tekint a közgazdaságtan, hogy széles körben használják egy ország jólétének kifejezésére a Big Mac-indexet. Ehhez képest a McDonald's bizonyos ételek esetében határozottan megkülönbözteti az egyes piacokat, és fejleszt kifejezetten célországokra

szabott termékeket. Volt például pár éve a Magyar Hetek kampány, aminek nyilvánvalóan nem lett volna osztatlan sikere a szomszédos országokban. Brazíliában az általunk ismert forró almás pitétüket banános kivitelben is forgalmazzák, ami viszont nálunk bukna meg hamar. Ezek ékes bizonyítékai annak, hogy a globalizmus mögött valahol ott van a helyi kultúra és ízlésvilág, egyfajta *couleur locale*.

A modern építészetre ez ugyanígy igaz, bár ennek megállapításához nem elég csak a látványosságokra koncentrálni, hanem a meglátogatott országokat, el kell mélyedni az anyaghasználatban, a részletekben és a belső téri világban. Markánsan megjelenő területi különbségek a viszonylag folytonos kulturális fejlődést maguk mögött tudó fejlett országok építészetében ismerhetők fel; az olyan hányatott sorsú, fejlődő (?) országokban, mint hazánk, inkább nagy összevisszaság jellemző. A helyi ízek általában helyi építészeti tollából erednek, a menő sztárepítészeti – mint Zaha Hadid, Richard Meier vagy a SANAA iroda – inkább a globalizmust képviselik, és a saját egyedi stílusukat pottyantják le a világnak azon pontjaira, ahol ezt megfizetik.

A területi különbségeket a helyi kulturális és építészeti fejlődésen túl befolyásolják az eltérő építési módok és az éghajlat is. Az általam alábbiakban bemutatott példák egyfajta sarokkövei a modern építészetnek, de a stílusok egymástól határvonallal nem választhatók el. Az egyes jegyek országhatárokon, vagy akár kontinenseken átívelően megjelennek – a spanyol építészet látásmódja valamennyire érvényes a portugálra és a mexikóira, illetve a norvég és a finnre és a kanadaira is. Továbbá fontos megjegyezni, hogy a területi jegyek nem egyeduralkodók – a svájci szigorba is keveredik spanyolos játékoság, illetve a jellemzően tagolt és tördelt amerikai modern is lehet egészen minimalista. A bemutatott jellegzetességek mégis vannak annyira meghatározók, hogy segítségükkel meglehetősen nagy biztonsággal azonosítható az alkotó kultúra. A cikk elsősorban a lakóépületekre koncentrál, a középületek általában külön kategóriát képeznek, azokra kisebb mértékben érvényesek a megállapítások.

Norvégia hagyományosan a nagy mennyiségben elérhető fából – leggyakrabban fenyőből – épít, ez a modern építészetére is jellemző. Mivel meglehetősen rövid a nyár és az építkezésre rendelkezésre álló idő, ezért cementet korlátozott mennyiségben használnak, inkább előre gyártott elemek összeszerelése preferált. A zord

éghajlatnak köszönhetően vidéki épületeik általában földszintesek, homlokzatuk csak egy-, legfeljebb két irányba nyílik ki igazán, a többi oldalon teljesen zárt vagy kisméretű ablakok találhatók. Az épületformát sok esetben ferde síkok alkotják, talán így próbálják némileg áramvonalasabbá tenni az épületeket, főleg az uralkodó szélirány felé. A nyitott homlokzat általában

nagy üvegfelületekkel fordul a természet felé, függönyt egyáltalán nem használnak, hogy minél több fényhez jussanak. A gyakran takarékosan szűkösre szabott épületbelső is egyszerű fával burkoltak, ami lehetőséget ad a tér bútorszerű formálására. Ez többek között padként használható ablakpárkányokkal, galériákkal, beépített polcokkal, szekrényekkel, akár ágyakkal ellensúlyozza a kis téréreket. A skandináv minimalizmus és emberközpontú tervezés egyszerre jelen van az épületeikben. Érdekesség, hogy a fa

nagy mennyiségű használata, a ferde síkok alkalmazása és a viszonylag szűk ablaknyílások az alpesi építészetre is jellemzők, azzal az eltéréssel, hogy a hegyi épületek inkább többszintesek, ezáltal zömökebbek.

Folytatás következik...

Varga András

A Nobel-esélyes Murakami

Murakami Haruki, napjaink legnépszerűbb japán írója, évek óta az elsők közt szerepel a fogadóirodák listáján az irodalmi Nobel-díj kihirdetése előtt. Annak ellenére, hogy az egyik tavalyi nyilatkozatából kiderül, ő nem érzi magát méltónak egy ilyen kitüntetésre, rajongói mégis minden évben reménykednek a díjazásában.

Murakami regényei az egész világon közkedveltek: közel ötven nyelvre fordították le a műveit. Európa mellett saját hazájában is megosztó a stílusa, az idősebb generáció inkább ponyvairónak tartja, míg a fiatalabbak rajonganak érte, és felnéznek rá, ez azonban cseppet sem von le a népszerűségéből. Regényeit azok is élvezik, akik nem érdeklődnek a japán hagyományok iránt, hiszen maga Haruki is nyit a nyugati kultúra felé: műveiben a zenék, a filmek, a könyvek mind onnan származnak. Annak ellenére, hogy sokszor gondolkodott hazája elhagyásán, mégsem tagadja le származását, így írásaiban a nyugatiság mellett folyamatosan jelen van Japán. Fontosak nála az ízek, a japán konyha, az ételek elkészítése, elfogyasztása, az evés egy szertartássá válik, miközben az olvasó szinte érzi az illatokat, látja a forró étel gőzét.

Murakamit ajánlom azoknak is, akik idegenkednek a hagyományos értelemben vett fantasztikus irodalomtól, fantasytól, de nem riadnak vissza attól, ha egy történetben megjelennek földöntúli elemek, nem hétköznapi társítások, megmagyarázhatatlan események is. Emiatt a fantasztikum miatt meghatározó motívum regényeiben a macskák jelenléte is: általában ők jelzik, ha valamilyen szokatlan, álomszerű, nem valódi esemény következik. Ahogy őt olvassuk, mintha egy másik világban járnánk: több regényében is álmokkal építkezik; a légies, könnyű, vagy épp ellenkezőleg, a nyomasztó és sötét látomások, képzetek átjárják a történeteket, amik fantasztikumát csupán vékony szálakkal szövi bele a regények hétköznapi valóságába.

Az igazi áttörést hozó kötete, a *Norvég erdő* 1987-ben jelent meg Japánban, és eddig több mint három és fél millió példány fogyott el belőle. Az 1968-ban játszódó regény egy szerelmi történet, melynek alaphangulatát meghatározza az íróra is nagy hatással lévő diákforradalom, a családi tragédiák, a pszichés betegségek, a magány, és a halál. Murakami kimozdítja szereplőit a hagyományos japán családi kötöttségekből, akik később a barátaik segítségével próbálnak érvényesülni.

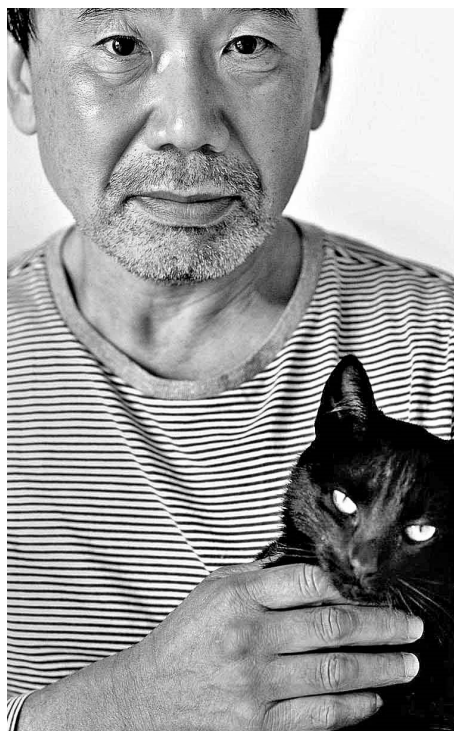
A regény Japánban annyira népszerű, hogy számos fiatal jelentkezik arra az egyetemre, ahova a főszereplő járt, és reménykednek, hogy abba a könyvből ismert kollégiumba kerülhetnek.

Nálunk talán legnépszerűbb műve – a *Norvég erdő* mellett – az *IQ84*-trilógia, amit tulajdonképpen csak a kiadások miatt nevezhetünk annak. Japánban, illetve Magyarországon is három kötetben jelent meg, az USA-ban csak egyben, míg az Egyesült Királyságban két kötetben adták ki. A szöveg folyamatos, zárt egység, szo-

ros értelemben véve nem is beszélhetünk trilógiáról. A regény címe szó-játék: a japán 1984 kiejtésével játszik, hiszen anyanyelvében a q hangot és a 9-es számot ugyanúgy ejtik. Ezzel a játékkal utal Orwell regényére is, azonban a két mű között ezen kívül szoros párhuzam nem húzható. Haruki trilógiája az 1984-el szemben nem disztópia, ő a két párhuzamos világ jelenlétére, elméletére építi fel a szöveget, a jelen és a fantasztikum szinte átjárhatatlan egymás melletti létezésére. A zsarnokság nem egy erős és felszíni erőként van jelen, mint Orwelnél, hanem rejtetten, kevésbé ijesztően, pár ember közvetítésével, az emberiség jelenétől függetlenül bontakozik ki. A tőle megszokott motívumok, mint a macskák, az ételek, a szerelem feltűnnek a műben, de számos olyan szimbólumot jelenít meg, melyek mindvégig megfegtetlenül maradnak, mégis folyamatosan táplálják azt a varázst, és szövik tovább vékony szálon egy gubóvá azt a fantasztikumot, ami Murakami regényeire annyira jellemző.

Murakami Haruki műveiért több millióan rajonganak az egész világon, és hamarosan kiderül, hogy a Svéd Akadémia is méltónak találja-e – majd több évtizedes várakozás után – az irodalmi Nobel-díjjal járó hatalmas dicsőségre.

Herbst Rebeka

a szállító

reggel hét óra esik
nem értek semmit
műanyagtálcákra árut pakolunk
esik és émelygek ennék
szendvicsek friss banán csokik
cipőm átázott a kennington roadon
nem értek semmit
szemem előtt a betűk
és fülemben a hangok összefolynak
roberttel megyek ő tanít be
nem ültem biciklin úgy tíz éve
most rákapcsoljuk az utánfutót
bólogatok és indulunk is
a hozzám kötött húsz kilót húzom
teljes erőből a pedálra nehézkedem
robert messziről nézi
hogyan megyek-e még utána
nem értek semmit
azután üzletházak hatliftes
rendszerében rángatom
magam után a háromszögletű

tandoris szendvicseket
robert segít megemeli
övtáskájában pennyt csörget
aztán a puha és kávéillatú irodából
a boxok mögül
angol úrifíúk zsúrpubik bújnak elő
illedelemesen hávárjúznak
miközben egy-két fontért
nassolnivalót vesznek
és odakint potyog a pára
és nem értem csak a felét
az életemért tekerek
és újra a kereszteződés
wés szemben a westminsterben
miltoni csontok nevetnek

a szobalány

gyalog jártam dolgozni	megsodortam az <i>ambert</i>
eleinte kényszerből	helyes szál lett a filter
majd megszokásból	sem lötyögött benne
kétszer másfél óra	és néztem ahogy eldöcög velem
városszédelgés	az <i>elephant castle</i>
napi nyolcmérföldnyi benyomás	és felszáll a reggeli köd a temzéről
ráébresztett arra hogy	és átkarol mint egy kísértetet
ez sétaművészet	aztán a banknegyedben
végighallgattam	<i>világ aktatáskái egyesüljetek</i>
az <i>immortal technique</i>	már éreztem lábamban az
underground raplemezeit	elhagyott utakat a zokni varratát
kívülről fújtam a <i>martyr</i> -t	cipőm egyéb hiányosságait
így gyakoroltam új nyelvemet	aztán megálltam a hotel előtt
félúton elfogyasztottam kihűlt	ami még az élethez kötött
neszkáfémat és a két szelet kenyér	és nem bántam volna ha meghalok
közé befogadott lekvárt	gyűrött ágynál hajas párnák kö-
egy katedrális parkjában ültem	zött

Horváth Éva

Juniorok beszámolója a táborról – Szemezgetések a honlapról

„A csapatépítő játékok segítették a társaim megismerését, hiszen – ahogyan Tolsztoj mondta – az ember jelleme leginkább a játékban mutatkozik meg, úgy-hogy ismerkedési szempontból ez igen hatékony volt.” – Blankó Miklós

„Ami kifejezetten tetszett, az a nyitott, érdeklődő és rendkívül színes társaság volt. Talán ez is vonz benne a leginkább, hogy sok tölem nagyon különböző és érdekes emberrel sikerült megismerkedjek, sok impulzus ért.” – Antal Bálint

„A BOM egy tehetségfejlesztő, ösztönző környezet, de mindenekelőtt egy család. Hihetetlen, hogy egy együtt töltött hétvége után az ember ezt így ki meri mondani, de mégiscsak ez a megfelelő szó rá.” – Simon Réka

„Hazafelé, a CEGLÉD felirat előtt, már korántsem az az izolált társaság álldo-gált, amelyik a Nyugatiban, hiszen mindenki valakivel, valamivel több lett. És ez a többlet, amit hazahoztam.” – Horváth Éva

Impresszum

Szerkeszti: Herbst Rebeka

Korrektúra: Arnótszky Janka, Barta Eszter, Németh Nóra
Munkatársak: Horváth Éva, Talmácsi Alexa, Varga András

Tördelő: Héra Bálint, Telek Zsuzsa

A borítón Pieter Brueghel festménye látható.

Szerkesztőség: 1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fszt. 1.

E-mail: bom@e-nyelv.hu

Honlap (korábbi számokkal): www.bolyaimuhely.hu

Alapítva 2011-ben.

A Bon-BOM című lapot a Médiahatóság 2012 októberében
nyilvántartásba vette.

Megjelenik 2017-ben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.